per omnes Apostolos ex æquo Ecclesiæ fortitudo solidetur : tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio ». Amesius 1. infert : « Ergo nihil hinc proprium Petri indicatur. Nam singularis iste modus gubernandi Petro proprius, nullo verbo aut syllaba hujus textus declaratur ». Respondeo : Ista tria communia Apostolis, et duo propria Petri a Bellarmino allata, continentur in variis Evangelii locis, juxta communem SS. Patrum expositionem, quam Amesius nec extremo digito attingit, sed despuit. Et certe hæc verba Matth. XVI. vers. 18. ita singulariter Petro, et emphatice dicta sunt, ut nulli alii ex Apostolis conveniant. Quamvis enim omnibus dixerit Christus : *Accipite Spiritum S., quorum remiseritis etc. Ite in mundum universum, prædicate etc.*, nulli tamen nisi Petro dixit : *Tibi dabo claves regni cœlorum ; et quodcumque ligaveris etc.* Quod sine dubio multo universalius sonat, quam priora omnibus Apostolis dicta. Amesius 2. « *Si omnes* Apostoli habuere » *plenitudinem amplissimæ* potestatis in universam Ecclesiam, « tunc certe pares fuerunt Petro quoad potestatem. Major enim potestas non fuit Petri ». Resp. : Amesius assuit particulam, « in universam Ecclesiam », subdole ; quasi singuli Apostoli habuissent etiam potestatem in ipsum Petrum, qui certe ab illis nihil dependebat ; e contra illi a Petro, cui principaliter o iginarie, et soli primum collata est illa in omnem omnino Ecclesiam auctoritas ; postea vero Joan. XX. vers. 21. 22. per associationem extensa est eadem potestas ad cæteros Apostolos, quatenus adhærerent, et communicarent Petro, habentes relationem ad illum tamquam ad centrum et fontem visibilem unitatis Ecclesiæ. Hinc et soli Petro Christus nomen mutavit, ut ea nova nomenclatione indicaret fundamentum et fontem omnis potestatis Ecclesiasticæ, ut passim SS. Patres fatentur. Amesius 3. « Ordinaria nulla potestas alicujus Pastoris major est Apostolica, juxta I Corinth. XII. vers. 28 ». Primum Apostolos. Resp. : Nimis falsum est, Paulum eo loco recensere ordinaria membra Pastorum et Ministrorum Ecclesiæ, ut patet de donis gratis datis. Prophetiæ, miraculorum, sanitatis, generibus linguarum. Quis hanc potestatem dixerit ordinariam ? Amesius 4. « Extraordinaria potestas a Deo data, majorem certitudinem directionis solet semper habere, quam ordinaria ; ut videre est in Mose et Aarone, in Prophetis et Sacerdotibus. Per hanc igitur differentiam Apostoli reliqui supra Petrum elevantur ». Respondeo : Falsum assumit Amesius. Nam sine dubio parem certitudinem habebat sententia de fide subsequentium Summorum Pontificum in Vet. et Novo Test. quam habuit Mosis et Petri. In hoc tantum differunt, quod Moses et Petrus tamquam fundatores ordinariæ potestatis ecclesiasticæ, possent suam auctoritatem, miraculorum patratione reddere evidenter credibilem ; eorum vero successoribus non Prophetis, ut sic, non competebat Ecclesiastica potestas, et sacerdotium, ut patet in rege Davide.

Ad CAPUT XII.

De persona accipiente claves et potestatem supremam, Amesius hoc cap. sequentia carpit.

I.—Bellarm. : Persona cui dicitur : *Tibi dabo claves.* Matth. XVI. vers. 19., fuit Simon filius Jonæ. Porro Lutherus, et cæteri hæretici hæc verba clarissima depravant, ut videantur esse obscurissima. Amesius : « Dicimus, Simoni Petro ita fuisse promissas claves, ut simul etiam promissæ sint reliquis Apostolis, et toti etiam Ecclesiæ aliquo modo, cujus personam eo tempore gerebat, ut loquitur August. in Joan. Tract. 50. et 124 ». Resp. : Posset hoc totum in sano sensu admitti. Sed fraudulenter hic hæretici contra apertum et planum verborum sensum a SS. Patribus receptum, torquent ita, ut nihil singulare Petro promissum et præstitum sit a Domino. Neque profert Amesius (nec proferre potest) ullam rationem urgentem, cur S. Petro non aliquid speciale præ aliis fuerit promissum, cum tam clare ei dictum sit : *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo etc.* Et : *Tibi dabo claves etc.* Et cum passim jactent purum putum verbum Dei scriptum, hic tam plana et aperta verba, quæ nec umbram quidem inconvenientiæ præ se ferunt, contra traditionem Ecclesiasticam pro sua libidine detorquent ad Ecclesiam totam et reliquos Apostolos. Jure optimo maximo igitur segreges omnes adstringimus, ut nobis vel ex alio Scripturæ textu, si non apertiore, saltem æque perspicuo demonstrent, non esse hic Petro promissum a Christo id, quod verba ejus manifeste præ se ferunt ; vel fateantur se verbis Scripturæ pro mera sua libidine abuti, et versare in hanc vel illam partem pro suo commodo. Porro Bellarminus deinceps ad effugia Lutheri, Amesii etc. præcludenda (quod scilicet Petrus tunc Ecclesiæ personam gesserit) vere docet, duobus modis potuisse Petrum personam Ecclesiæ gerere ; vel « historice », ut re vere a se gesta significaret tamen rem ab Ecclesia gerendam ; vel « parabolice », ut nulla re a se gesta significaret tamen rem ab Ecclesia gerendam. Nos vero dicimus, priori modo Petrum Ecclesiæ personam gessisse, ita ut ipse vere ac principaliter acceperit claves, et simul etiam significaverit, Ecclesiam suo quodam modo easdem accepturam. Prius probatur, quia tot modis personam Petri designavit Christus, ut non pluribus circumstantiis describere soleant aliquem certum hominem notarii illi, qui instrumenta publica conficiunt. Et quorsum hoc, si nihil ipsi Petro proprie promittitur ? Deinde, quia non erat eo tempore Petrus Ecclesiæ Legatus aut Vicarius, ut aliquid ejus nomine acciperet. Rursus, illi præcise et immediate ac principaliter promittuntur claves, qui dixerat : *Tu es Filius Dei vivi*, et cui dicitur : *Et ego dico tibi.* Item ei dictum est : *Tibi dabo claves*, cui paulo post dicitur : *Vade post me, Satana*, at hoc non est dictum Petro in persona Ecclesiæ, ergo nec illud. Ad similia Bellarmini plane solida, affert Amesius plurimum quidem verborum, sed rei plane nihil, quod difficultatem ingerat. Late excurrit in variis repræsentationibus et typis distinguendis, ac deinde concludit, Petrum accipiendo claves repræsentasse Ecclesiam, agendo et suo et Ecclesiæ nomine, ita ut ex parte ageret, et ex parte repræsentaret simul per se agentes. Sed ejus asserti nullam plane affert probationem, nisi nudam assertionem alterius disparati, quod ipse ait huic simile : « Sicut, inquit, Matth. ult. cum Christus dicebat Apostolis : *Ego vobiscum sum etc.*, illi accipiebant hanc promissionem tamquam ad se pertinentem, et simul etiam nomine Ecclesiæ ; quod significatur seqq. illis verbis : usque ad consummationem sæculi ». Sed non probat Amesius intentum. Est quippe inter utramque promissionem ista convenientia, quod sicut Petro et Successoribus promissa est auctoritas summa gubernandi Ecclesiam, in hujus præcipue commodam ; ita et omnibus Apostolis, eorumque successoribus Episcopis, promissa est præsentia invisibilis, protectio et assistentia spiritualis in commodum totius Ecclesiæ. At quomodo hinc sequitur, nihil speciale et proprium Petro et successoribus ejus esse promissum in commodum Ecclesiæ ? Videtur advertisse Amesius, frustra se niti, nisi convellat istam restrictionem clavium, soli Petro (et successoribus) promissarum ; ideo sub peculiari titulo id urget.

§. UNICO.

Contra istam restrictionem clavium, quasi soli Petro promissarum, multa sunt argumenta nostrorum, sed nos unum tantum urgebimus, inquit Amesius.

I. — « Si soli Petro sint claves promissæ, tum soli etiam Petro sunt datæ ; sed omnibus Apostolis, non soli Petro sunt datæ. Matth. XVIII. vers. 18. Joan. XX. vers. 22 23 ». Bellarm 1. : De posteriore loco nulla est difficultas. Nam certum est, non dari per illa verba omnem potestatem clavium, sed tantum potestatem Ordinis ad remittenda peccata. Matth. autem XVIII. non determinatur ad peccata. Ligantur enim homines non tantum peccatis, sed etiam legibus. Deinde, minus est, relinquere hominem in suo statu, quam ligare, id est, novum vinculum ei imponere. Amesius multa hic opponit ex Scholasticis, putatque se hinc explodere diversas illas potestates, ordinis et jurisdictionis etc. Sed quia infra ex instituto hac de re disserendum erit, cavillos Amesianos eo rejicimus. Bellarm. 2. Matth. XVIII, v. 18. nihil datur Apostolis, sed tantum promittitur, explicatur et prædicitur, quantam potestatem Apostoli, eorumque successores essent suo tempore habituri. Datæ sunt autem claves Apostolis omnibus. Joan. XX, vers. 23. et XXI. vers. 17. Nam Joan. XX. vers. 21. cum Dominus ait Apostolis : *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos ;* tunc eis potestatem Jurisdictionis attribuit. Fecit enim his verbis eos quasi Legatos, et suo nomine gubernatores Ecclesiæ ; verbis autem sequentibus : *quorum remiseritis peccata etc.*, dedit eisdem potestatem ordinis. Ut autem intelligeremus, hanc summam potestatem, collatam Apostolis omnibus, ut legatis, non ut Pastoribus ordinariis, et cum quadam subjectione ad Petrum, soli Petro dicitur Joan. XXI. vers. 17. *Pasce oves meas ;* quemadmodum etiam soli illi dictum erat : *Tibi dabo claves.* Amesius 1. « Quamvis ante Resurrectionem non datæ sint claves Apostolis, ut in summo vigore exercerentur, quia antea non plene a Christo mittebantur : quod tamen aliquo modo datæ

fuerint, apparet ex eo, quod missi fuerant antea, non solum duodecim, sed et alii septuaginta discipuli. Matth. x. vers. 7. Luc. x. vers. 1 ». Resp. : Missio ad prædicandum ut sic, et prædicationem miraculis confirmandam, non est exhibitio clavium, seu potestas ad remittenda peccata, et reliqua sacramenta administranda ; Neque vel leviter ex illis locis probatur, datam tunc fuisse Discipulis potestatem remittendi peccata. Meminisse debebat Amesius, quomodo num. prox. contenderit, clavium nomine indicari peccatorum ablationem, quæ certe non venit nomine missionis ad prædicandum, ut sic. Amesius 2. « Non quæritur in præsentia, quando sint datæ claves, sed annon eadem potestas clavium sit omnibus promissa, Matth. XVIII. vers. 18, quæ est promissa (ex Bellarmini sententia) soli Petro, Matth. XVI. vers. 19. Hoc Bellarm. negat. » Resp. : Utrumque merito quæritur. Falsum autem plane est, quod Amesius ait : « Bellarminum non negare, eamdem potestatem promissam Apostolis. Matth. XVIII. vers. 18. quæ Petro Matth. XVI. vers. 19 ». Falsum id esse (si accipiatur eadem potestas adæquate) constat ; cum supra aperte docuerit, cæteros Apostolos accepisse amplissimam potestatem gubernandi Ecclesiam, non tamen cum potestate eam transferendi ad successores, et independenter a Petro. Falso igitur isti supposito, falsum quoque superstruit Amesius, cum num. 3. subjungit : « Illud quod promittitur omnibus, Matth. XVIII. vers. 18. cum idem sit cum eo quod promittitur Petro, Matth., XVI. vers. 19. idem etiam alicubi debet dari. Ergo vel idem datur Joan. XX. v. 22. 23, vel det nobis Bellarm. alium locum in quo datur ». Resp. : Cum non idem adæquate promissum fuerit, nec idem adæquate dandum fuit. Itaque Joan. XX. vers. 22. 23. omnibus Apostolis promiscue, etiam Petro, data est potestas clavium amplissima ; soli autem Petro cap. seq. pastoralis ordinaria potestas, a qua et dependerent cæteri Apostoli, utpote et ipsi oves Christi. Cur enim, quæso, seorsim repetivisset Petro eamdem potestatem, si nihil ultra id, quod in priori cap. omnibus simul dederat, ei conferre voluisset ? Ad quid tam sollicitum et accuratum examen de dilectione sui præ cæteris ? Amesius 4. « Bellarm. diserte suæ defensioni contradicit. Hactenus enim contendit, soli Petro esse claves promissas ; jam vero concedit, et promissas et traditas omnibus fuisse ». Respondeo : Bellarm. semper dixit, independentem, perpetuam, et ad successores transmittendam potestatem clavium soli Petro concessam ; aliam temporariam et dependentem Apostolis cæteris ; quid hic antilogiæ ? Amesius 5. « Quam absurda et ἀσύγκλωστα sunt hæc commenta » ? Apostoli facti sunt Sacerdotes in ultima Cœna : Clavem jurisdictionis acceperunt, Joan. XX. vers. 21. Clavem autem ordinis, Joan. XX. vers. 22. 23. Resp. : Sacramentariis omnia sunt commenta. Cæterum Amesius omnibus suis exclamationibus, admirationibus, et interrogationibus, nec unius quidem topici argumenti specie, quidquam contra nos probat ; e contra veritas Catholica in omnibus illis, quæ ipse, ut « absurda commenta » criminatur, patebit ex infra dicendis.

Ad CAPUT XIII.

Pergit Bellarm. hoc cap. stabilire dogma Catholicum de primatu S. Petri.

I. — Per « claves datas intelligunt omnes Catholici summam potestatem in omnem Ecclesiam ; quod probatur ipsa metaphora clavium in sacra Scriptura usurpata, ut Isai XXII. v. XV. ubi describitur depositio unius Summi Pontificis, et institutio alterius. Et Isai IX. vers. 6. *Factus est principatus super humerum ejus*. Christi autem principatum significari per claves, negare non potest, qui legit locum Apocal. III. vers. 7. *Hæc dicit sanctus et verus, qui habet clavem David*. Et idem patet ex communi consuetudine. Verbis autem illis : *Quodcumque ligaveris etc.*, intelliguntur præcepta, leges, censuræ, etc. « Solvere » autem dicitur, qui remittit peccata, liberat a pœna, dispensat in lege, votis, juramentis, etc. Sic interpretatur verba Christi S. Chrysostomus, quod iis Petrus « factus sit Pastor et Caput totius Ecclesiæ. » Amesius 1. « Si per summam potestatem intelligat Bellarmin. monarchicam, tum aperte falsum est, quod dicit de omnibus Catholicis. Nam Catholicorum istorum Magister lib. IV. dist. 18. aliter definit claves. Sic etiam hodie Sorbonici Doctores etc. » Resp. : Mendax hæc crambe jam supra explosa est ; reliqua, quæ de « clavibus sacramenti Pœnitentiæ repetit ex Scholasticis, infra excutientur. Mirum autem est, quod eadem toties repetat, quæ tamen ad rem non faciunt ; omittat vero illam interpretationem, qua Calvinus per claves regni

cœlestis nil aliud quam prædicationem Evangelii intellexit. Nimirum vidit se convictum, tum ipsa rei veritate per se clara, tum omnium veterum sensu, quibus Calviniana illa interpretatio prorsus ignota fuit. Amesius 2. « Quamvis Principatus ecclesiasticus homini concessus neque Isai. XXII. v. 15, neque alibi in tota Scriptura significetur ; claves tamen aliquando Principatum ac Dominatum notare non negamus. Sed puerilis est sophistica, inde inferre, quod Matth. XVI. vers. 19. monarchiam designent. Si nobis liberet esse tam argutis, sic diceremus : *Clavis* est scientia. Luc. XI. vers. 52. Ergo Petrus accipiens clavem, nihil aliud accepit quam scientiam ». Resp. Ames. audacter et temere negat, quod Isai. XXII. vers. 15. satis aperte de Summo Pontifice affirmat Eliacim. ut exponunt S. Hieronym. et alii interpretes ejus loci. Potestatem vero illam, de qua ibid. Isaias : *Aperiet, et non erit qui claudat, et claudet, et non erit qui aperiat*, quis dubitet significare principatum monarchicum ? Sed Amesius semel imbutus prava persuasione, quod potestas regendi in uno solo existens (monarchica communiter dicta) non inveniatur nisi in pure sæculari dominatu, hic identidem æquivocatione et nominum abusu cavillatur ; nec veretur etiam SS. Patres, et quosvis Doctores Catholicos « puerilis sophisticæ » arguere, cum verba Scripturæ aperte pro nobis stent, Amesius vero pro se nihil habeat, nisi frontem et os sycophanticum. Si Calvinistis liberet esse tam argutis, ut claves regni cœlorum Matth. XVI. vers. 19, Petro promissas, restringerent ad clavem *scientiæ*. Luc. XI. vers. 52. In promptu nobis erit responsio ex ipsis Christi verbis, quibus dedit potestatem omnem, solvendi et ligandi, per illas claves significatam ; qua quidem indubie etiam concluditur infallibilis scientia, seu definitio controversiarum fidei : at nulla ratione solum illa, sed etiam omnis potestas ordinaria, quæ juxta Christi leges conducere potest ad bonum regimen totius Ecclesiæ.

Ad CAPUT XIV.

Traditionem clavium Petro factam, Bellarminus, pluribus ex Joan. XXI. vers. 17. deductis argumentis probat. Et quidem 1. ex illo nomine : *Simon Joannis* quo solus Petrus appellabatur ; quo modo etiam Matth. XVI. vers. 19. nominabatur, cum eidem hæc potestas promissa est. 2. Illi dicitur : *Pasce oves meas*, cui dicitur : *Diligis me plus his ?* Hoc autem soli Petro dici manifestum est, exclusis aliis omnibus, etiam Apostolis. 3. Ex trina interrogatione : *Diligis me plus his ?* ut hæc responderet trinæ negationi solius Petri. 4. Ex illis verbis : *Contristatus est Petrus etc.* Denique ex SS. Chrysost., Cyrill., Augustin., Ambros., Max., Leone, etc. Quid ad tanta firmamenta Amesius ? Fatetur candide, eam exhortationem ad solum Petrum tunc temporis quidem directam fuisse : contendit autem, Bellarminum non posse probare, soli Petro ita factam, ut alio tempore non similiter directa sit ad alios Epistolos. Sed meminisse debebat, non Bellarmino, sed sibi incumbere onus probandi, qui nihil admittit, nisi quod Scriptura de dictis et factis Christi indicat. Ubi autem Apostolis cæteris in tali forma, post tam accuratum examen, dixit Dominus : *Pascite oves meas ?* Amesius. Idem quoad rem ipsam dictum est omnibus Apostolis, Matth. XXVIII. v. 19. *Docete omnes gentes*. Resp. : Amesii, et sociorum, est, ex sacris Scripturis ostendere, pastoris et gubernatoris Ecclesiastici munus in sola prædicatione verbi consistere. Pars est hæc regiminis, fateor, minime vero totum regimen.

Ad CAPUT XV.

Cohærenter ad cap. antecedens Bellarminus examinat hic vim vocis « Pascere », et determinat ; per illud summam illam potestatem Petro datam esse.

Quod probat I. Quia proprie non dicitur pascere, qui cibum quacumque ratione ministrat, sed qui procurat et providet alteri cibum, ut patet ex Luc. XII. vers. 42. *Quis, putas, est fidelis dispensator, etc.*

II. — Per ly « Pasce », ex communi usu loquentium intelligitur omnis actus pastoralis. Talis autem est, non tantum præbere cibum, sed etiam ducere, tueri, præesse, regere, castigare. Unde in SS. Script. « pascere » accipitur pro regere. Psal. II. vers. 9. Isai XLIV. vers. 28. Mich. V. vers. 2. Matth. II. vers. 6. immo et apud Homerum lib. II. Iliad. Idem aperte docent SS. Chrysost., Augustin., Gregor., etc. Quid ad hæc Amesius ? Obstrepere omnino non audet ; ne tamen per omnia veritati det manus ; ait 1. « Ista omnia fieri etiam a particularibus ministris. » Resp. : Hæc est aperta falsitas. Anne omnes, et singuli etiam ministri Angliæ regi Angliæ

(antequam a Puritanis indepententibus capite mineretur) præerant, eumque regebant et castigabant? 2. ait Amesius : « Ita pascere, non esse Monarchæ. » Resp. : Ita nugari, est fœda logomachia. 2. ait : « Pascite, cum de Ecclesiasticis ministris dicitur, nusquam in tota Scriptura significat tantum procurare cibum, sed et ministrare ». Resp. : Sed nos cum Bellar. asserimus, eo significari non solum procurationem cibi, sed omnia quæ ad bonam gubernationem ovium Christi pertinent. Subjicit demum Amesius usitatam calumniam, scilicet « Pontifices Romanos excidisse monarchia sua, quia non pascunt, nempe cibi ministratione , quod per βόσκειν Joan. XXI. vers. 15. et 17. indicatur ». Resp. : Ubinam in Scripturis dicitur, obligari Pastorem, omnes actus pastorales semper per se obire? Exercent quippe actus Pastorales complures præter prædicationem, ligando, solvendo, dispensando, controversias decidendo, Episcopos creando, concionando per alios etiam etc. Qua de re videatur Cardin. Hieronym., Seripandi dissertatio in historia concilii Trident. Card. Pallavicini lib. V. cap. 7. num. 5. Amesius infert : « Ergo Pontifices non concionantes non funguntur præcipuo munere Pastoris, quod est pascere prædicando ». Resp. : Hoc non legitur Matth. XXVIII. vers. 19. ut Amesius falso citat. Adhuc ineptius infert 2. Ergo per alios concionando Papa, in eo nihilo plus facit, quam quod muliercula quælibet possit præstare. » Resp. : Ille solus potest dici per alium prædicare, qui vices suas (justis impedimentis obstantibus) alteri committit, cum alioquin id per se præstare posset et deberet. An autem Amesius mulieri in Ecclesia loqui permittit? Si ita; ostendat vel ex Scriptura, vel etiam unico exemplo probato 16. sæculorum, id jus fasque esse. Si non; ergo cavillus ille mentitur.

Ad. CAPUT XVI.

Bellarminus hoc cap. relata sententia Lutheri, negantis, illis verbis : *Oves meas*, universam Ecclesiam significari, e contrario Catholicum dogma stabilit dicendo.

I. — Nobis exploratum certumque est, omnes omnino Christianos, etiam Apostolos ipsos, tanquam oviculas commendari. Ad hæc Amesius dicit, sed minime probat, non « alia ratione hic oves Petro pascendas commendasse Christum, quam Matth. ultim. omnibus et singulis Apostolis commendavit totum mundum. » Ast pro expositione et sensu Catholico stant SS. Patres a Bellarmino citati. Cur vero novellos interpretes, absynthio (odii in Roman. Ecclesiam) inebriatos sine ullo fundamento audiremus? Ejusmodi contradictorias assertiones in sequentibus etiam multiplicat Amesius; sed nec species quidem probationis aut argumenti in plerisque apparet, ut non sit opus iis referendis immorari. Unicum tamen addo : Dixerat Bellarminus pronomen, « meas », sine restrictione, manifeste significare omnes oves, cum illud « meas », extendatur ad omnes simpliciter, cum nullus in Ecclesia sit, qui se Christi ovem esse non glorietur. Objicit Amesius, « Ezech. cap. XXXIV, ubi non tantum universaliter, sed etiam particulariter accipiuntur *oves meæ*. Item, si pater tutores plures liberis suis constitueret, et diceret uni : Cura diligenter liberos meos, nemo inde colligeret, eum cæteris tutoribus majorem potestatem accepisse, aut ipsi magis quam reliquis omnium liberorum curam esse commissam. » Resp. 1 : « Meas oves », aliquoties reperitur in eo capite Ezechielis, cum vero adjicitur : « ægrotum, confractum, dispersum etc., aperte restringitur ad tales particulares oves; quod nihil ad rem nostram facit. Cum vers. 15. ait : *Pasce oves meas*, sine dubio intelliguntur omnes oves æque universaliter ac intellexit Christus Joann. XXI. vers. 17. Resp. 2. : Sin le illud multum claudicat quoad plerasque circumstantias, ex quibus pendet vel constitutio tutorum aut gubernatoris, vel commendatio qualiscumque. Hæc enim nec tutorem, nec pastorem, aut principem facit; cum (ut verba sonant) possit talis commendatio locum habere in omnibus amicis nulla habita ratione tutelæ et gubernationis.

II. — Bellarm. : Pascere oves est habere curam ovilis, unum vero est tantum ovile. Amesius : « Sed illud unum ovile, curatur ab eo, qui pro sua virili illis ejus partibus consulit, quas potest adire. » Resp. : Hoc prædicantium regimen repugnat totius Ecclesiæ praxi; imo et hæreticorum reliquorum, qui non sunt Puritani Independentes. Repugnat quoque omnibus officiis regum, principum, magistratuum etc., qui morali sua præsentia, et non locali aut physica subditos pascunt et regunt.

III. — Bell. : Aliquas indefinitas oves commendare, non est sapientis provisoris : idem enim est, ac si commendarentur nullæ, quia nullæ possunt cognosci. Amesius : « Eodem modo commendantur oves, quo Gentes Matth. ult. Quamvis autem istis verbis operæ non fuerit distributæ; idem tamen Provisor, qui mandatum hoc dedit generaliter, singulariter adfuit Apostolis spiritu suo, qui ducebat eos in suas quasi provincias distinctas. Act. XIII. vers. 2. 4. et XVI. vers. 9. et XVIII. vers. 9. et XX. vers. 22, ita ut oves illæ, quæ verbo fuerunt indefinitæ, definitæ fuerint Spiritu ad verbum accedente. Respon. : Evidens est, longe aliud esse, docere gentes, et ad Christum convertere ac baptizare; aliud pascere « oves Christi ». Gentes ante fidem susceptam oves Christi non sunt, ergo manifeste falsum assumit Amesius, cum ait : « Eodem modo commendari oves Petro, Joan. XXI. quo gentes Matth. ult. Similiter fingit distinctionem Provinciarum et missionem Apostolorum etc. immediate factam esse per Spiritum sanctum. Id sane locis citatis minime indicatur. Imo Act. XIII. vers. 2. satis clare patet, Spiritum sanctum per Simonem, Lucium et Manahen, ordinasse et misisse Paulum ac Barnabam ad prædicandum gentibus. Quantumvis et hæc nihil ad rem faciant, dum hic quæritur : An Christus Petro omnes suas oves commendarit. Jam vero

§ UNICO.

Refellitur præcipua Amesii objectio.

« Quamvis, inquit Amesius th. 17. multa alia opponi possent fictitiæ huic elevationi Petri in Ecclesiasticam Monarchiam : illud unum tamen hoc loco urgebimus, quod petitur a comparatione Petri et Pauli, tamquam æqualium, Galat II. vers. 5. et II Corinth XI et XXII. Bellarm. 1. Propositum Pauli in epistola ad Galatas non fuit, ostendere, se non fuisse Petro subjectum quoad gubernationem; sed Evangelium suum æque divinum esse, et immediate a Christo acceptum, atque Evangelium Petri. Amesius : « Etsi Evangelii sui certitudinis præcipuam habuit rationem, tamen ut medium eo faciens, auctoritatem suam tuetur, alias nullam vim haberet in comparatione mentio eorum, qui sunt in pretio, et qui existimantur esse columnæ : nam immediata revelatio ex æquo ad omnes pertinebat. » Resp. : Consulere voluit debuitque Apostolus uti prædicationi, ita et propter hanc, auctoritati suæ : utraque porro integra constabat et illibata, tum quod Paulus Evangelium immediate a Christo edoctus esset, tum quod idipsum a Petro quoque approbatum, tamquam coapostolus omnibus passim gentibus prædicaret, immo etiam plus, quam ullus alius. Apostolorum in Evangelio laboraret. Quod autem ejus prædicatio et auctoritas nullam vim haberet, nisi per omnia esset æqualis S. Petro, nec verbo insinuat sanctus Paulus. Amesius 2. « Si in immediata revelatione Paulus fuit Petro æqualis, tum certe Petrus non pascebat Paulum, aut confirmabat eum ut Pastor, Respon. : Esto quod non indiguerit Paulus directione Petri quoad se, et suum Evangelium a Christo immediate acceptum : *necesse tamen habuit, propter* alios, quibus prædicaturus cum fructu esset, conferre cum Petro, Joanne et Jacobo, ne in vacuum curreret, et ne pseudo-apostolis jactantibus, doctrinam Pauli ab Apostolis reprobari, fideles ei non crederent, et sic omnis labor cassus redderetur, ut observant SS. Hieron., August, Tertull., etc. Amesius 3. *Apostolus dicit : Nihil mihi contulerunt.* Galat. II. v. 6. Bellarminus dicit : immo aliquid in gubernatione. Apostolus, inquit : immo aliquid in gubernatione. Apostolus inquit : In nihilo inferior fui summis Apostolis. II. Corinth. XI. vers. 5. Bellarminus : Immo in gubernatione. Annon istæ sunt præclaræ glossulæ? Resp. : Numquid istæ præclaræ sunt cavillationes Puritanicæ? Ex præcedentibus certe versibus clarum est, Paulum II Corinth. X. non loqui de Primatu et regimine ecclesiastico, sed tantum dicere; se nulli Apostolorum cedere in prædicatione Christi, in donatione Spiritus, in sinceritate Evangelii, in laboribus etc. immo etiam in his superare cæteros. Resp. 2. : Etsi probabile sit, Paulum ibi se vere comparare magnis Apostolis, Petro Joanni, Jacobo. Incertum tamen est, et non minus probabiliter, quam communius ab aliis tenetur, intelligi Pseudo-Apostolos, qui seipsos magni faciebant. Quamvis vero Petrus, Jacobus, et Joannes Paulo nihil contulerint, quoad Evangelium in se, (de quo præcise loquitur Paulus Gal. II vers. 6.) tamen approbatio Petri fecit, ut cum fructu aliis prædicaret, ut dictum est. Ames. 4. « Qualis fuerit ista subjectio quoad gubernationem, Bellarminus non potest explicare, monarchia non consistit in voce gubernatio-

nis, sed in re ipsa. » Resp. : Auctoritas in actu primo potest optime stare, quin se exerat in actu secundo respectu aliquorum. Sicut enim juxta Apostolum : *Justo non est lex posita*, cogens videlicet, et auctoritative imperans, cum ipse lege interiore charitatis actus longe majora præstet, quam ulla lege ei posset imponi : ita et perfectis, ac Apostolicis viris non opus est Prælato, qui in actu secundo in ipsos exerceat potestatem.

Bellarm. 2. : Dextra societatis, v. g., non prohibent, ut intelligamus Petrum Paulo fuisse majorem in officio gubernationis. I Reg. XXIII, vers. 25. Amesius : « Omnino manifeste prohibet, si accipiatur cum illa oppositione, quam habet in textu ad vers.6. Nihil mihi contulerunt; imo e contrario dextras societatis mihi dederunt. » Resp. : Optime cohærent ista, accipere aliquos immediate a Christo Evangelium et potestatem prædicandi, et esse socios simul in prædicando, ita tamen, ut unus eorum sit primus, non tantum ordine, et qualicumque dignitate, sed etiam auctoritate.

Bellarm. 3. : Quales olim fuerint, nihil mea refert, vers. 6. dicitur in laudem; quod quamvis olim fuerint imperiti homines, et vilissimi piscatores, jam tamen magni erant Apostoli. Amesius : « Quisquis, inquit, ad logicam revocaverit sententiam illam, videbit sensum ejus esse : quamvis Apostoli illi existimabantur esse aliquid, propter externa personæ privilegia, quæ olim ipsis fuérant concessa, et non Paulo, eos tamen Paulo nihil adjecisse ». Resp. : SS. Augustinus, Ambrosius, Hieronymus, Chrysostomus, Anselmus etc., pollebant logica tam naturali quam artificiali præ omnibus Calvinistis, et tamen nulli eorum glossa illa Amesiana in mentem stylumque venit. Debuisset porro ipse ostendere, quomodo ex libro Perihermenias, aut L. Analyt. (aut potius Elenchis) extundatur ille novus sensus Patribus ignotus, a Luthero, ut apparet, primum inventus?

Bellarm. 4. : Divisio illa de qua Paulus loquitur Galat. II. vers. 7. et seqq. non fuit jurisdictionis, sed provinciarum ad commodius prædicandum; ut Petrus præcipuam operam in conversione Judæorum poneret, Paulus e contrario Gentilium conversioni potissimum studeret. Respondet Amesius : « Hæc utut vera sint, tamen nihil ad rem ». Imo maxime ad rem; qui sic eliditur objectio Lutheri, et cæterorum, qui inde inferebant : Ergo Petri Apostolatus nihil ad nos pertinet, quippe qui non ex Judæis sed ex Gentibus sumus. Vidit nimirum Amesius, nimis vera esse, quæ ad alias, et ad hanc quartam objectionem copiose et erudite disseruerat Bellarminus; ne tamen nihil contradiceret, satis esse putavit, non tacere. Unde, quæso, ex SS. Litteris probat : quod « si jurisdictio Petri fuisset major et singulari modo universalis, Apostoli proculdubio Paulum ejus rei monuissent et idem monuisset Paulus in Concionibus et Epistolis ». Sed unde Amesio constat, non fuisse Paulum de Petri primatu sufficienter eruditum? Argumentum negativum hic nihil valet. An enim omnia ubique explicite inculcanda sunt?

Bellarmin. 5. : Minori licet reprehendere majorem, modo res id postulet, et debita reverentia servetur, sicut Paulus Petrum reprehendebat. Galat. II. vers. 11. Amesius : « Papæ culpas redarguere præsumit mortalium nullus ». Dist. 42. Resp. : Judicialiter et auctoritative, concedo; fraterne et charitative, nego. Hoc sane cogitatur admittere Amesius, cum pares omnino faciat Apostolos; quo posito non poterat Paulus auctoritative et judicialiter reprehendere Petrum. Amesius 2. « Causa justa, et reverentia debita, requiruntur etiam in reprehensione parium ». Respond. : Sic est; sed quid hoc contra nos? An vero « singularis illa reverentia, quæ monarchæ debetur, in reprehensione ista non apparet »? SS. Augustin., Cyprian., Gregor. M., etc. censent, id quod hic Petrus superior a Paulo inferiore fuerit fraterne correptus, insignem quidem fuisse Petri humilitatem, et Pauli zelum ac confidentiam; nullam tamen irreverentiam a Paulo inferiore admissam. Sed Amesio solemne est SS. Patrum sensum rejicere, et in suo abundare; modo Pontifici quoquo modo officiat. Cajetanus quem pro se allegat, nihil primatui Petri sua glossa decerpit. Dum enim ait : « Paulum ostendisse se non tantum æqualem, sed etiam majorem in actione, summo Apostolorum vertice Petro, » aperte ostendit, se non loqui de auctoritate regendi (alioquin esse summo superior) sed de sapientia et zelo.

Ad CAPUT XXIV.

Bellarminus postquam Primatum Petri ex S. Scriptura initio hujus libri abunde probaverat, eumdem a cap. 17. usque ad præsens, 28. allatis singularibus Petri prærogativis magis stabilit; hæ porro sunt : 1. Mutatio nominis. 2. Primus inter Apostolos semper nominatur. 3. Solus ambulavit super aquas. 4. Peculiariter habuit revelationem Matth. XVI. 5. Perpetua stabilitas ipsi et sedi ejus promittitur ibidem. 6. Tributum solvit cum Christo. Matth. XVII. vers. 26. 7. In piscatione miraculosa fuit princeps. 8. Jubetur fratres confirmare. 9. Primus ex Apostolis vidit Christum a mortuis excitatum. 10. Ipsius pedes Christus primo lavit. 11. Ipsi soli Christus mortem prædixit. 12. Præest in electione Matthiæ. 13. Primus promulgat Evangelium per Spiritum sanctum datum ad conversionem 3000. hominum. 14. Primum miraculum fecit. 15. Damnavit hypocrisim in Anania et Saphira. 16. Transivit per omnes. Act. IX. vers. 32. 17. Primus incœpit prædicare Gentilibus. 18. Miraculose liberatus est ex carcere ad instantes preces Ecclesiæ. 19. Primus loquitur in Concilio, Actor. XV. 20. Paulus eum invisit. 21. Solus baptizatus fuit propriis manibus Christi. 22. Solus a Christo Episcopus ordinatus est, et cæteri ab ipso. 23. Ille primum hæresiarcham Simonem Magum detexit, damnavit et extinxit. 24. Romæ Sedem collocavit. 25. Apparuit ipsi Christus sub finem vitæ ejus. 26. Ecclesiæ, quas ipse fundarat, semper habitæ sunt Patriarchales. 27. Celebratur festum ejus Cathedræ. 28. In litteris formatis, post nomen Patris, Filii, et Spiritus sancti, adjungitur nomen Petri. Amesius 1. « Male sophisticeque facit Bellarminus, quod tam prolixe agat de prærogativis, et nulla tamen definitione explicet nobis, quid intelligendum sit per prærogativam ». Resp. : Quid opus definire rem omnibus etiam e vulgo notissimam? Tu voca favores, beneficia etc., per me licet. Hoc certum est, eas prærogativas, non quidem singulas seorsim sumptas, sed simul in unum conflatas, et quidem cum iis circumstantiis, antecedentibus, concomitantibus, vel consequentibus, quibus omnibus affectas eas Bellarm. præclare ostendit, suadere intentum. Neque vero aut Bellarm. aut alii Catholici has prærogativas, etiam conjunctim acceptas, jactant ut apodicticum argumentum primatus S. Petri, sed saltem probabilissimum, si præsertim absque præjudicio aut pravo affectu in Rom. Ecclesiam considerentur. Amesius 2. « Prærogativa solet accipi pro præstantia aut excellentia unius supra alterum. Sed neque omnis præstantia in potestate consistit, neque potestatem singularem probat, nisi eo modo, quo quidlibet ex quolibet solet probari. Resp. : Sine dubio non omnis excellentia (præsertim intrinseca, in virtute et sapientia consistens) consistit in potestate sive physica, sive morali in alios. Verum sunt et excellentiæ quædam extrinsecæ, ut honores, et alia signa opinionem præclaram de excellentia alterius testantia, quæ eo censentur esse momenti majoris, quo a majori proficiscuntur. Cum ergo constet, plerasque relatas 28. prærogativas a Christo præcipue S. Petro collatas esse; non possunt non (habito præsertim respectu ad principalia testimonia, Matth. XVI. vers. 18. Luc. XXII. vers. 32. Joan. XXI. vers. 17.) validissime suadere intentum. « Quidlibet ex quolibet probare », est proprium Neo-Evangelicorum. Amesius ejus artis illustria hactenus specimina dedit; et dabit porro haud paulo illustriora, præsertim mox ubi de Antichristo. Amesius 3. « Paulus nulla in re, atque adeo ne quidem in prærogativis fuit inferior Petro. II. Cor. XI. et XII. » Resp. 1. Incertum est, an Paulus per magnos Apostolos, II. Corinth. XI. vers. 5, intelligat Pseudo-Apostolos, ut volunt multi, an potius vere primarios Apostolos Petrum, Joannem, et Jacobum. Resp. 2. : Etsi hoc posterius cum S. Chrysostomo intelligatur, plus tamen hinc non evincitur, quam Paulum « nihil minus fecisse a magnis Apostolis, » et ut ipsemet ait : *Se nihil minus fuisse iis, qui sunt supra modum Apostoli.* Id est : Eum nihilo minus perfecta Corinthiis seu verbo annuntiasse, seu opere exhibuisse, quam fecerint alii quicumque Apostoli : quod sane verissimum est, ut et ipsemet Paulus explicat I. Corinth. XV. vers. 10. cum ait : *Plus omnibus laboravi.* Sed quid hoc contra Primatum Petri perpetuum, et in successores propagandum? Quantumvis et prærogativæ Pauli, non minus ac illæ Petri redundent in Ecclesiam Romanam; habent enim se duorum illorum principum Apostolorum excellentiæ, sicut excedens et excessum, ut consideranti patebit. Amesius 4. « Ex prærogativis a Bellarm. allatis multæ sunt manifesto falsæ : ut 2. 4. 5. 14. 19. 22 et 26. Multæ sunt incertæ, ut 10. 17. 21. 24. Quædam sunt vanissimæ nugæ, ut 6. et 7. Quædam sunt communes aliis cum Petro, ut 5. 6. 9. 15. et 16. Quædam etiam supertitiosæ, ut 27. et 28. In vicesima-quarta de Petri Sede Romæ collocata, Bellarminus sibimetipsi duplici ratione contradicit. Nam cap. 16.

fatetur Petrum præcipuam operam posuisse in conversione Judæorum : et eo etiam nomine contendit, honorificentius fuisse munus Petri quam Pauli, quia Judæos maxime respiciebat : hic autem Petri operam et Cathedram potissimum fixam vult esse Romæ; et in eo magnam prærogativam, et apertum signum principatus notat, quod missus fuerit ad orbis terrarum caput, et urbium reginam ». Resp. : Censura hæc Amesiana breviorne sit, an flagitiosior, haud facile dixerim. Nam 1. quod prærogativam 2. falsitatis arguit. fallit ipse ; etsi enim Bellarminus dixerit : « Petrum nominari primum semper », expresse tamen excepit locum Galat. II. vers. 9. *Jacobus, Cephas, et Joannes :* et addidit, non esse certum, an Paulus sic dixerit, cum SS. Ambros., Hieron., August., et Chrysost. legant : Petrus, Jacobus, et Joannes etc. 2. Pro Bellarmino affirmante, Petrum habuisse peculiarem revelationem de divinitate Christi, stant verba Evangelii, aperte semper in numero singulari de Petro loquentia. Nam quod Joan. VI. vers. 70. videantur etiam cæteri Apostoli agnovisse eum esse Dei Filium, non probat plus, quam quod eo modo Christum tunc putarunt Filium Dei, quo omnes sanctos solemus ita vocare, vel etiam ut Salvatorem mundi (qualiter et Nathanael eum agnovit, Joan. I. vers. 49.) ; quod vero quisquam ante Petrum Christi filiationem Deo Patri consubstantialem agnoverit, ex nullo Scripturæ loco evinci potest. 3. « Stabilitas perpetua Sedi Petri », promissa Matth. XVI. vers. 18, credita semper a SS. Patribus et universa Ecclesia, non luxatur tantillum futili Calvinistarum inficiatione. 4. « Si Petrus primum miraculum non fecit. » Actor. III. vers. 6. et seqq. cur aliud anterius non indicatur? 5. Manifeste mentiri Amesium, cum negat « Petrum primo locutum » in concilio Apostolorum Hieros. evidens est inspicienti Act. XV. vers. 7. et seqq. 6. Quod « Petrus solus a Christo ordinatus sit Episcopus, » firmis argumentis probavit Bellarm. cur hæc non disjicit Amesius ? Nimirum evidenter falsa illi sunt, quæcumque in sacris litteris non exprimuntur. 7. A Petro « fundatas Ecclesias, semper habitas esse Patriarchales » orbis Christianus clamat : negant mustei Calvinistæ. Utris creditis, quirites? 8. Quomodo potest incertum videri Amesio, Christum Petro primum pedes lavisse ; cum S. Chrysost. etsi parum probabiliter Judam præcessisse suspicetur, tamen hinc Primatum Petri ex eo colligat : quod nullus præter Judam passurus fuisset, ut sibi ante Principem Apostolorum pedes lavarentur? 9. Incertum non potest dici : « Petrum primum convertisse Gentiles » Act. X. Rationes de hoc dubitandi tam sunt leviculæ, ut ne Calvinistæ quidem post Bellarmini discussionem ausi sint iis quidquam fidere. 10. Homini Calvinistæ « merissimas nugas videri », quod « Petrus cum Christo solverit tributum, et in piscatione miraculosa fuerit princeps », quid mirum? Solus enim cum suo Danæo (qui nugas nugerrimas vocat) plus sapit, quam SS. Augustin., Origen., Hieron., Gregor., Chrysost., etc., qui Ecclesiam militantem, et triumphantem gemina illa Petri piscatione manifeste designatam, tam ingeniose quam vere docent. 11. Prærogativas, quintam 6. 9. 15. et 16. communes aliis cum Petro fuisse, satis aperte mentitur Amesius, *contra* verba minime obscura S. Scripturæ. 12. Annon merito blasphemus et audax novator audiat Amesius? Qui quod Witakero, Sutlivio, Chamiero, aliisque Symmistis ante se non occurrit, vel forsan dicere horruerant, ipse « superstitionis » arguere non veretur, nempe « festum Cathedræ S. Petri, et litteras formatas » ; quibus jam ante 1300. annos, nomen Petri, nomini SS. Triados additum, tamquam Symbolum Catholicismi, legebatur. Denique antilogia quam Bellarmino Amesius affingit, inanis est : Quæ enim vel umbra repugnantiæ in hoc, quod « Petro circumcisionis, Paulo præputii cura, non exclusive et negative, sed principaliter et potissimum dumtaxat commissa fuerit » (prout etiam sub his ipsis terminis agnoscit Danæus), et quod Petrus nihilominus Romæ Sedem Apostolicam perpetua successione continuandam, Dei jussu statuerit? De utroque dubitare velle, « non videtur esse posse sani cerebri, sed mentis emotæ, aut certe frontis perfrictæ », ut bene in cap. II. vers. 7. Epist. ad Gal. Cornelius a Lapide.

Ad CAPUT XXV.

A testimoniis clarissimis Petrum, quæ pro stabiliendo Primatu Petri, Bellarminus hoc cap. affert, Amesius se paucis expedit : « Patres, inquit, quos Bellarm. citat. cap. 25. (qui saltem inter eos, antiquiores fuerunt) quamvis primatum dignitatis et ordinis tribuunt Petro singularem inter Apostolos, et

primatum potestatis Apostolicæ cum cæteris communem, in Ecclesiam ; nullam tamen monarchiam ipsi, vel in Apostolos, vel in Ecclesiam, datam fuisse agnoscunt. » Resp. : Hæc evasio est perquam frigida et frivola ; quin et Antecessoribus Amesii satis contraria : Nam Danæus maluit impudenter negare, verum esse, quod Patres dicunt, quam negare, Patres dicere, quod tam aperte dicunt. Immo addere non veretur : « Patres errore ejus potestatis jam fascinatos, sic perperam sensisset et scripsisse ; ideoque fidem illis minime habendam, cum dictum Christi (*Tu es Petrus* Matth. XVI.) pessime de Petri persona sint interpretati ». Sed sane ferream frontem et plumbeum os habet ille, qui futili illa distinctione Amesii, elidi vel eludi posse sentit locutiones Veterum tam apertas, tam frequentes, tam emphaticas, quibus asserunt S. Petro « Summam rerum de pascendis ovibus fuisse traditam : super ipsum, veluti petram, fundatam fuisse Ecclesiam : primum fuisse Christianorum Pontificem : cæteris fuisse a Christo prælatum discipulis : electum ut ducem et principem Apostolorum caput, et cæterorum primum : Ecclesiæ futuræ Pastorem, super Apostolos præsidentiam accepisse : Primatum habuisse ; omnibus prælatum : cunctis Apostolis et Ecclesiis esse præpositum. » Hæc in summa SS. Patres, quorum verba Bellarminus cap. 21. adnumerat.

Ad CAPUT XXVIII.

« Tria ultima capita libri primi præterire se » ait Amesius, « eo quod neque Jacobum neque Paulum potestate elevet supra Petrum » (in quo rectius sapit quam Lutherus). Quod vero addit, se « peccata Petri alio loco non habere, quam ut probabilia fuerint indicia, nullam exsortem potestatem illi fuisse concessam », nec umbram quidem habet verisimilitudinis. Sed hoc dimisso, tandem deveniendum ad Gerhardum, qui cum exlex sine ordine quaqua potest, Bellarminum carpat, ejus cavillationibus, quas super primatu Petri adfert, excutiendis, hic locus opportunus visus est. Præter alia autem quæ Amesianis commania, cum iisdem profligata sunt.

I. — Sic arguit th. 15. Juxta Bellarm. cap. 27. §. « Et fortasse », Paulus et Petrus sunt summi Apostoli, ac sunt inter se pares; vel certe ignoratur, uter alteri præstet ; « ergo non potest dici, quod Petrus potestate major sit. Nam potestatis ratione, superioritas vel solum, vel præcipue æstimatur. » Resp. : Neg. cons. Quia etsi extra controversiam sit apud Catholicos, Petrum potestate, Paulum sapientia, et rerum pro Christo et Ecclesia gestarum gloria excellere; adhuc tamen potest ignorari, uter eorum absolute in judicio Dei præstet, majorique et altiori gloria substantiali in beatitudine refulgeat. In cultu autem sanctorum Ecclesia non attendit præeminentiam superioritatis præcise, imo neque etiam gratiæ, et gloriæ præcellentiam, sed utilitatis, quam attulere posteris, ut notat eodem cap. Bellarminus.

II. — Th. 22. sic. arguit : Juxta Bellarm. cap. 27. §. 2. Paulus ad omnes gentes missus fuit, cæteri vero Apostoli ad certas dumtaxat provincias ; « ergo Petrus, qui est in numero illorum cæterorum, non potest dici universalis Episcopus. Qui enim non ad omnes gentes, sed ad certas provincias mittitur, is nisi velit legationem suam deserere, aliis omnibus dominari nequit. » Resp. : Neg. cons. Bellarm. enim loco citato, numero cæterorum Apostolorum non includit Petrum, sed potius non obscure excludit, dum eum Paulo confert : nec certe Petrus se continuit in una provincia, uti plerique alii Apostoli : multo minus ei fuit certa provincia assignata.

III. — Th. 24. Apostoli reliqui tamquam judices ad definiendum interfuere concilio Hierosolymitano, ut ait Bellarm. lib. I. de concil. cap. 16. « Ergo Petrus non fuit solus summus et authenticus controversiæ illius judex. Neque enim concilium illud indixit, nec monarchica potestate ei præsedit, nec solus definitivam sententiam protulit, nec decreta concilii solus executioni mandavit ». Resp. : Sine dubio omnes et singuli Apostoli pollebant auctoritate infallibili in decidendis controversiis. In hoc tamen concilio, cui (præter Paulum) non nisi Petrus, Joannes et Jacobus, intererant, revera Petrus vers. 7. quæstionem quasi judex definit ; cujus sententiam mox Jacobus, et cæteri omnes approbant, ac sequuntur, ut ait S. Hieron., Theodor., et alii Patres. Quidquid demum obstrepant hæretici.

IV. — Th. 30. Ex eo quod Bellarm. cap. 1. §. ult. statuit : Petro hoc loco, Matth. XVI. promitti, quod post resurrectionem ipsi a Christo erat dandum, sic colligit : « Vel sensu idem est : Tu es Petrus, et tu es Pe-

tra, vel non est idem. Si prius, consequens erit, Petrum illo ipso tempore, quo hæc illi dicta sunt, constitutum fuisse Ecclesiæ fundamentum; quod tamen Bellarminus negat. Si posterius, tum enervatur argumentum, quod Bellarminus ex nomine Syriaco Cepha, utrobique a Christo usurpato dicit, quando lib. et cap. iisdem §. Prima sententia etc. sic scribit : Dominus syriace loquebatur, et syriaca lingua Petrus dicitur Cephas, Joan. I. Cephas autem Petram significat, etc. Dixit ergo Dominus : *Tu es Cepha, et super hoc Cepha ædificabo Ecclesiam meam.* Concludimus etiam hoc modo : Christus hoc loco aut solum promisit Petro primatum et infallibilitatem, aut exhibuit. Si solum promisit; cur dixit : Tu es Petrus, et non potius : Tu eris Petrus? Si exhibuit, quomodo cum Primatu et infallibilitate consistit, quod Petrus paulo post a Christo audit : *Vade post me Satana?* » Resp. : Non tam Catholicos, qui pro certo habent, Christum, Matth. XVI. promisisse, quem Joan. XXI reipsa contulit Primatum, quam Christum ipsum impetit hoc dilemma. Posset enim (pari Lutherano acumine) eidem objici : Si (ex te) iste Simon jam est Petrus vel Petra, cur deinceps, et non jam statim ædificas super illum Ecclesiam tuam? At promptum est huic cavillo occurrere. Cum enim Ecclesia nonnisi ex latere Crucifixi ædificanda esset post resurrectionem, sapientissimus Architectus jam ante in petram, et fundamentalem lapidem præparavit hunc Simonem Jonæ; quamvis porro firmitatem inconcussam ei præstare nollet, priusquam id post Spiritus S. adventum Ecclesia ita exigeret; liberum tamen Christo fuit, hoc nomen Petro tunc temporis, velut pignus rei postea exhibendæ imponere. Quæ Gerhardus th. 32. de Syriaco « Cepha », et « Petra » ac « Petro » ex editione Vulgata oggannit, meræ nugæ sunt, et logomachiæ futiles, ut constat ex iis, quæ de auctoritate Vulgatæ editionis ex Card. Pallavicino supra attuli.

V. — Th. 49. ex eo quod Bellarm. dixerit de clave apud Isai. promissa Sobnæ, non intelligi per clavem remissionem peccatorum, et verbi ministerium, sed Principatum Ecclesiasticum etc. Sic infert Gerhardus : « Aut Matth. XVI. vers. 19. nomine Clavium idem intelligitur quod Isai. XXII. vers. 22 aut aliquid diversum? Si prius : consequens erit, verbis hisce : *Tibi dabo Claves*, Petro non esse datam potestatem remittendi peccata, nec ministerium verbi, sed Principatum Ecclesiasticum; cujus contrarium statuit Bellarm. in cap. 12. §. verum. Si posterius; consequens fuerit, locum Isai. XXII. non esse huic loco Matth. XVI. parallelum ». Resp. : Neutrum sequitur. Prior locus huic posteriori parallelus est, non quoad rationem contractam, sed abstractam principatus Ecclesiastici, qui utrobique promittitur; in veteri autem Testam. Principatus ille non continebat remissionem peccatorum, et ministerium verbi, uti in Novo Testamento continet.

VI. — Th. 50. Quia Bellarminus cap. 14. 15. et 16. ex verbis Christi : *Pasce oves meas*, demonstraverat : Soli Petro traditam esse summam ecclesiasticam potestatem in universam ecclesiam, etc., contra objicit Gerhardus ex eodem Bellarm. lib. III. de Verbo Dei c. 3. « Ex solo litterali sensu duci firma argumenta; ideoque non debuisse hic Bellarminum, Primatum Rom. Sedis, hoc est, summam rei Christianæ, ex figuris, et allegoriis probare, sed afferenda erant clara et perspicua dicta ». Resp. : Nulla est allegorica locutio, nulla figura aut typus, dum Christus metaphora usitatissima et vulgo notissima, fideles suos vocat oves. Voluntario stupore et cæcitate laboret necesse est, qui hic aliquid magis perspicuum flagitat; ut jam supra etiam contra Amesii cavillum notavimus.

VII. — Th. 55. ait Gerhardus : Si omnes Apostoli fuere universæ Ecclesiæ Pastores, ac, si idem datum reliquis Apostolis per verba : *Sicut misit me Pater etc.*, quod Petro datum per verba : *Pasce oves meas etc.*, ut Bellarminus asserit lib. IV de Rom. Pont. cap. 23. § « Qua veritatis specie duci potest, quod per verba : Pasce oves meas, reliqui Apostoli, ut oves, Petro pascendi et regendi fuerint dati? » Quæro ego vicissim. 1. Qua fronte Gerhardus in verbis Bellarmini mutat Doctores in pastores? Omnis quidem Pastor Ecclesiasticus jure est Doctor, non autem vice versa. Quæro 2. Cur omiserit illa verba, quæ (cavillationem hæreticorum quasi prævidens) mox subjecit Bellarminus : « Quomodo autem hæc non impediant Petri Primatum, alibi ostendimus? Nimirum omnia proportionaliter accipienda sunt, juxta superius dicta, quæ hic iterare non vacat.

VIII. — Th. 57. Adducit expositionem illorum verborum Luc. XXII. *Ego rogavi pro te*, etc. Quæ nonnuli Doctores Parisienses interpretantur de Petro, ut universalis Ecclesiæ figuram gerebat : subdit Gerhardus : « Fatetur igitur Bellarm. quosdam pontificios docere, quod Dominus hic oraverit pro Ecclesia universali. Ergo non singulariter pro Petro; ac proinde Petri primatus monarchicus ex his verbis evinci non potest. » Resp. : Bellarminus ibidem mox addit, pauculos illos excentricos falli. An vero error paucorum illorum, præjudicare poterit communiter receptæ et veræ interpretationi? Numquid hoc est gnaviter cavillari?

IX. — Mox th. seq. sic argutatur : Juxta Bellarm. loc. cit. Dominus saltem mediate oravit pro aliis Apostolis. Atqui « si Christus non solum, Joan. XVII sed etiam hoc loco, saltem mediate oravit pro omnibus Apostolis, utique ex eo, quod Christus peculiariter pro Petro rogavit, non potest monarchicus ejusdem primatus demonstrari. » Resp. : Nulla hic apparet connexio hypothetica Gerhardina. Pro Petro enim Christus singulariter orabat, ut fides ejus nec in propria persona, nec in successoribus unquam deficeret; pro cæteris autem Apostolis non ita, cum eorum successores defecisse a fide constet. Oravit certe Christus mediate, nedum pro cæteris Apostolis, sed pro omnibus etiam fidelibus, per sedem Apostolicam in fide confirmandis, sed pro Petro id fecit immediate, directe et principaliter.

X. — Th. 67. Ex eo quod Bellarm. lib. IV. cap. 23. §. 1. dixit : Apostolos immediate jurisdictionem a Christo accepisse, colligit Gerhardus ita : « Si Apostoli immediate a Christo acceperunt omnem jurisdictionem, ac in Apostolica auctoritate continetur omnis potestas Ecclesiastica, certe Apostoli non sunt Episcopi ordinati a Petro, sed immediate a Christo. » Resp. Hoc nimis imperite dici, apud omnes Catholicos semper in confesso fuit. Quis dubitet S. Ambrosium e. gr. ad Archi-Episcopatum Mediolanensem omnium suffragio canonice electum, debuisse nihilominus omnes Ordines ab infimo usque ad supremum ab aliis accipere? Idemque est, si quis non ordinatus in Papam eligatur, accipit hic immediate a Christo omnia, præter SS. Ordines.
